

Sotenäs kommun

Äldreomsorgsplan 2016-2020

Strategi för utveckling av äldreomsorgen i Sotenäs kommun

**Antagen av Kommunfullmäktige 2016 -04-21 § 24
KA 2016/193**

Innehållsförteckning

Begrepp	4
Sammanfattning	6
1 Inledning	8
2 Varför en äldreomsorgsplan?	8
2.1 Uppdragsbeskrivning	9
2.2 Mål & visioner	9
3 Vilka behöver vård och omsorg?	11
3.1 Vård och omsorg till personer med demenssjukdom.....	11
3.2 ”Mest sjuka äldre”	12
3.3 Vård i livets slutskede	12
3.4 Förebyggande arbete	12
3.5 Folkhälsoarbete	12
3.6 Säker, trygg och tillgänglig kommun	13
3.7 Uppsökande hembesök	13
4 Mötesplatser & sociala aktiviteter	13
4.1 Intresse- och frivilligorganisationer	13
5 Styrande lagstiftning	13
5.1 Att ansöka om vård och omsorg	14
5.2 Äldres behov i centrum (ÄBIC).....	14
5.3 Vårdplanering	15
5.4 Utskrivningsklara	15
5.5 Samverkan mellan region och kommun	15
6 Hälso- och sjukvård för äldre	15
6.1 Hälso- sjukvårdslagen	15
6.2 Hemsjukvård	15
6.3 Rehabilitering av äldre	16
7 Boende för äldre i Sotenäs kommun	16
7.1 Eget boende med insatser.....	16
7.2 Bostadsanpassning	17
7.3 Seniorboende med förstärkta trygghetsinsatser	17
7.4 Trygghetsboende.....	18
7.5 Vård- och omsorgsboende/äldreboende/särskilt boende	19
7.6 Korttidsboende	20
7.7 Dagverksamhet	20
7.8 Sociala aktiviteter	21
8 Serviceinsatser till äldre i eget boende	21
8.1 Matdistribution.....	21
8.2 Varuhemsändning	21

8.3	Trygghetstelefon	21
9	Välfärdsteknik	21
10	Anhörigstöd	22
11	Resande för person med funktionsnedsättning	22
12	Vad betalar den enskilde för att få äldreomsorg?	23
13	Alternativa driftsformer	23
13.1	LOV (lagen om valfrihet)	23
14	Äldreomsorgens utvecklingsområden	23
14.1	Checklista över befintliga styrdokument 2016	25
15	Framtidens äldreomsorg	26
15.1	Personal- och kompetensförsörjning	26
16	Framtida kostnader	26
16.1	Ökande kostnader för rikets kommuner	26
16.2	Ökande kostnader för äldreomsorgen i Sotenäs kommun	26
16.3	Investeringar	27
17	Från plan till handling	27
18	Bilagor	28

Begrepp

Dubbelbemanning - insats som utförs av två personer samtidigt.

Hemsjukvård - hälso- och sjukvård i bostaden. Enskilda som av hälsoskäl inte kan ta sig till sjukvårdsinrättningar kan vara berättigade till hemsjukvård. Inom hemsjukvården arbetar sjuksköterskor, fysioterapeuter, sjukgymnaster och arbetsterapeuter. Vård och omsorgspersonal/undersköterskor utför hälso- och sjukvårdsinsatser på delegation.

Hemtjänst - utförs utifrån beställning då den enskilde fått beviljat en eller flera insatser, i hemtjänst ingår en servicedel och en omvårdnadsdel.

Intraprenad - verksamhet inom offentlig förvaltning som på uppdrag bedrivs självständigt av en grupp anställda (i stället för att läggas ut på entreprenad).

Kognitiv funktionsnedsättning - innebär svårigheter att till exempel ta emot, bearbeta och förmedla information, vilket betyder att det krävs längre tid att förstå och lära sig saker. Ett annat begrepp som används är intellektuell funktionsnedsättning.

”Mest sjuka äldre” - personer 65 år och äldre som har omfattande nedsättningar i sitt funktionstillstånd till följd av åldrande, skada eller sjukdom.

Multisjuk - innebär att en person har två eller fler sjukdomar samtidigt. När det gäller äldre och multisjuklighet talar man om äldre med sammansatta och komplexa behov, eller ”de mest sjuka äldre”.

Omvårdnad/omsorg - innebär att utifrån socialtjänstlagen få stöd och hjälp i vardagen med det den enskilde inte klarar själv.

Eget boende - boendeform för enskild eller ett hushåll.

Eget boende med insatser - boendeform för enskild eller ett hushåll, där en eller flera ansökt och fått beviljat insatser utifrån sina behov med utgångspunkt i social-tjänstlagen och/eller hälso- och sjukvårdslagen.

Eget boende i vård- och omsorgsboende/äldreboende/särskilt boende – boendeform för enskild som utifrån ansökan och beviljande erhåller en bostad samt tillgång till stöd och insatser hela dygnet.

Rehabilitering - stödja personer med sjukdomar eller funktionsnedsättningar att återvinna eller uppnå bästa möjliga funktion och förmåga samt att förbättra förutsättningarna för delaktighet i samhällslivet.

Service - hemtjänstens service innebär praktisk hjälp med hemmets skötsel såsom städning, tvätt, inköp, matdistribution samt varuhemssändning.

Somatisk vård - vård och omsorg om personer med fysiska sjukdomar.

Välfärdsteknik - digital teknik som syftar till att bibehålla eller öka trygghet, aktivitet, delaktighet eller självständighet för en person som har eller löper förhöjd risk att få en funktionsnedsättning.

Äldreboende/särskilt boende - samma som eget boende i vård- och omsorgs-boende.

Öppna jämförelser - ett analysverktyg framtaget av Sveriges kommuner och landsting (SKL) för att jämföra information om kvalitet, resultat och kostnader med rikets kommuner inom bland annat verksamhetsområdet äldreomsorg.

Sammanfattning

Planens syfte

Äldreomsorgsplanen är ett instrument för att **styra, förändra, förbättra** och **utveckla** kommunens äldreomsorg. Planen ska för perioden 2016-2020 vara **vägledande** i de politiska och verksamhetsmässiga besluten och finnas med i det dagliga arbetet.

Förebyggande insatser

Mot bakgrund av en snabbt växande andel äldre är hälsofrämjande åtgärder och förebyggande insatser viktiga. Förebyggande insatser riktade mot äldre personer kan medföra stora vinster, både hälsomässiga och ekonomiska, för såväl individen som samhället.

Framtida behov

Vård- och omsorgsboende/äldreboende/särskilt boende

Behov av äldreboende har av SCB prognosticerats till 143 platser år 2020.

Prognosen bygger på förväntat antal invånare i kommunen. Med hänsyn till för-hållandena i Sotenäs kommun med hög medelålder, hög andel 65 år och äldre samt inflyttning av äldre, bedöms behovet av platser vara 150 stycken. Utöver 150 platser krävs sannolikt även framöver 14 korttidsplatser. Det ger ett totalbehov om 164 platser.

Hemtjänst

Tendensen att allt fler väljer att bo kvar längre hemma, gör att trycket på hemtjänsten kommer att öka. Avdelningen för myndighetsutövning utreder och beviljar behovs-anpassat bistånd. Antalet beställda insatser till hemtjänsten som utför insatserna förväntas öka. Utöver beställning från myndighetsutövning tillkommer beställda insatser från hemsjukvården (2015, ca 15 000 beställda timmar) samt behov av dubbelbemanning.

Boendeformer

De olika boendeformerna för äldre som omfattas av äldreomsorgsplanen är:

- Eget boende inklusive senior-/trygghetsboende med insatser av hemtjänst och hemsjukvård.
- Eget boende i vård- och omsorgsboende/äldreboende/särskilt boende med inriktning mot somatisk vård
- Eget boende i vård- och omsorgsboende/äldreboende/särskilt boende med inriktning mot demensvård.
- Rehabilitering/ växelboende/vård i livets slut på korttidsenhet.

Fastigheternas nyttjande

Det aktuella kommunala fastighetsbeståndet för boende till äldre ska nyttjas enligt följande:

- Hunnebohemmet – eget boende i vård- och omsorgsboende/äldreboende/särskilt boende med inriktning mot demensvård samt en korttidsenhet.
- Kvarnberget – eget boende i vård- och omsorgsboende/äldreboende/särskilt boende med inriktning mot demensvård och/eller somatisk vård samt korttidsplatser i den mån det är möjligt att utveckla.
- Kvarnberget planerad tillbyggnad – senior-/trygghetsboende.
- Bankeberg – senior-/trygghetsboende.
- Läkarpvillan (f.d. Villa Framtiden) – senior-/trygghetsboende.

Befintliga fastigheter behöver renoveras/byggas om för att anpassas till det föreslagna nyttjandet. Det innebär att Hunnebohemmets och Kvarnbergets äldreboendes olika utrymmen behöver ses över för att undersöka möjligheten att utöka antalet platser i befintliga fastigheter. Bankeberg byggs om till senior-/trygghetsboende. Antalet tillagningskök i kommunen bör utredas och deras placering bestämmas som en del i projekteringsarbetet. Två så kallade ”äldrecentrum” etableras i kommunen, ett i norr – Hunnebohemmet – och ett i söder – Kvarnbergets äldreboende.

Driftsformer

Förutom drift av de olika verksamheterna i kommunal regi och utförare enligt lagen om valfrihet (LOV) ska det finnas möjlighet till personalkooperativ, intraprenad, kooperativ hyresrätt och privata utförare. Planen förordar inget specifikt alternativ men ger utrymme för att överväga olika alternativ under planperioden.

Personalförsörjning

Äldreomsorgens viktigaste resurs är personalen. Det innebär att Sotenäs kommun ska erbjuda en attraktiv arbetsplats och garanti för personlig och kompetensmässig utveckling. I kommunens personalförsörjningsplan ska fastställas de anställdas utbildnings- och fortbildningsbehov.

Välfärdsteknik

Det nationella målet med användningen av välfärdsteknik är högre kvalitet och effektivitet i vård och omsorg på samhällsnivå. Förvaltningen är i behov av en handlingsplan för införande av välfärdsteknik och permanenta olika digitala tjänster såsom exempelvis GPS-larm, digitala signeringslistor, tillsynskamera etc.

Kvalitetsutveckling

Äldreomsorgen ska bedrivas med konstant bevakning av den kvalitativa utvecklingen, där **fysisk och psykisk hälsa, trygghet och bemötande** ska vara grundstenar. Kvalitetsutvecklingen har direkt bäring på kompetensutveckling hos personalen. Det innebär en stark koppling mellan personal- och kvalitetsutvecklingsarbete. För vård av personer med demenssjukdomar föreslås en särskild handlingsplan.

Kvalitetsmål för planperioden är att Sotenäs ska ligga över riksgenomsnittet beträffande kvalitetskriterierna i SKL:s ”öppna jämförelser”.

Ekonomi

Den föreslagna ökningen av antalet platser för eget boende i vård- och omsorgsboende/äldreboende/särskilt boende bedöms kräva en utökad driftsbudget med ca 9 miljoner från och med år 2017. Antalet beställda insatser från myndighetsutövningen och hemsjukvården beräknas öka vilket medför behov av ökad budget även inom hemtjänst. Ersättningsystemet för kommunala och privata utförare bör ses över. Framför allt behöver ersättningen för utförd hemsjukvård och dubbelbemanning regleras så att full ersättning utgår.

Ambitionsnivån för kostnadseffektiviteten för hemtjänst och särskilt boende ska vara, att ligga i nivå med riksgenomsnittet i öppna jämförelser utan att minska kvalitén.

De föreslagna åtgärderna för renovering och om- och tillbyggnad av befintliga fastigheter (Hunnebohemmet, Kvarnberget, Bankeberg) kommer att kräva betydande investeringar. Investeringarna kommer att belasta andra förvaltningar än omsorgs-förvaltningen och måste tas i beaktande vid beslut om äldreomsorgsplanen.

1 Inledning

Äldreomsorgsplanen beskriver inriktningen för utvecklingen av kommunens äldre-omsorg fram till och med 2020. Planen påvisar utvecklingsområden men anger inte hur själva genomförandet ska gå till, den är indelad i ett huvuddokument och tre bilagor. Planarbetet har varit förankrat hos politiker, anställda och medborgare. Under plan-arbetet har tre medborgardialoger genomförts och en fokusgrupp med deltagande från pensionärsråd, folkhälsoråd och tillgänglighetsråd. Äldreomsorgsplanen har varit ute på remiss och en sammanfattning av remissvaren finns som bilaga. Remissvaren i sin helhet finns att läsa på kommunens hemsida. Planen anger omfattande investerings-behov för utveckling av äldreomsorgen de närmaste åren, investeringar som inte anges i faktiska kostnader. Omsorgsnämnden vill påtala att investeringskostnader är en fråga som kvarstår att lösa.

2 Varför en äldreomsorgsplan?

Av Socialtjänstlagen framgår att kommunen skall planera sina insatser för äldre. Planeringen skall göras i samverkan med hälso- och sjukvården samt andra samhällsorgan och involvera brukarorganisationer.

Äldreomsorgsplanen är ett instrument för att **styra, förändra, förbättra** och **utveckla** kommunens äldreomsorg. Den ska redovisa kommunens ambitioner med uppsatta mål och konkreta aktiviteter för äldreomsorgen. Grunden utgörs av de politiska målen, visioner och uppdrag som antagits av kommunfullmäktige och omsorgsnämnden.

Planen ska under perioden 2016 till 2020 vara **vägledande** i de politiska och verksamhetsmässiga besluten, men också finnas med i det dagliga arbetet. Planen ska styra verksamheternas utveckling de närmaste åren.

2.1 Uppdragsbeskrivning

Kommunfullmäktige beslutade 2014-12-03 utifrån förvaltningschefens tjänsteutlåtande 2014-11-19 och omsorgs- och socialutskottets protokoll 2014-11-28 § 71 om en revidering av äldreomsorgsplanen. Uppdragshandlingen tar utgångspunkt i aktuella fakta om kommunens befolkningsutveckling och långsiktiga ekonomiska bärkraft avseende åtaganden inom välfärdsområdet. Utredningen ska ge underlag för politiska prioriteringsbeslut inom äldreomsorgens områden. Planen ska innehålla en demografisk beskrivning till år 2020 baserad på uppgifter från SCB och en beskrivning av äldreomsorgens verksamheter i Sotenäs.

2.2 Mål & visioner

2.2.1 Nationella mål

Kommunens åtagande för äldre regleras främst i socialtjänstlagen. Den inledande portalparagrafen om respekt för människors självbestämmande och integritet ska genomsyra dagliga möten med kommunens äldre. Socialtjänstens omsorger om äldre ska inriktas på att äldre människor får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande. Den nationella äldrepolitiken berör också flera områden såsom hälso- och sjukvård, folkhälsa och bostadspolitik.

2.2.2 Nationell värdegrund

Enligt ett tillägg i Socialtjänstlagen ska all personal i äldreomsorgen arbeta för att enskilda får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande. Det är den enskilde som avgör vad det innebär. Personal inom äldreomsorgen ska därför fråga den enskilde om dennes synpunkter och önskemål. Det är den enskildes behov som styr den vård och omsorg som ges utifrån hur den enskilde vill och kan leva.

2.2.3 Kommunens vision

Äldreomsorgsplanen utgår från kommunens vision om ett gott liv i Sotenäs.

2.2.4 Kommunens värdegrund

Äldreomsorgsplanen utgår ifrån kommunens antagna gemensamma värdegrund med ledorden Helhetssyn - Öppenhet – Delaktighet.

2.2.5 Kommunens värdighets- och kvalitetsgarantier

Sotenäs kommun har antagna kvalitets- och värdighetsgarantier¹ inom äldreomsorgsområdet för anhörigstöd, dagverksamhet, hemtjänst, myndighetsutövning, hälso- och sjukvård och för vård- och omsorgsboende/äldreboende/särskilt boende.

Äldreomsorgsplanen utgår från gällande värdighets- och kvalitetsgarantier vilka finns att läsa på kommunens hemsida¹.

1

<http://www.sotenas.se/kommunen/forvaltningaravdelningar/omsorgsforvaltning/kvalitetsvardighetsgarantier.4.54f93a5413ea81ba28f5913.html>

2.2.6 Antagna inriktningsmål för åren 2015-2018

1. Ett gott liv i Sotenäs – hela livet, präglat av respekt för den enskilde och människors lika värde
2. Hållbar utveckling – demokratiskt, socialt, ekonomiskt och miljömässigt
3. Goda betingelser för företagande
4. En attraktiv besökskommun
5. Alla finner sitt önskade boende
6. Ett rikt fritids- och kulturutbud
7. Ett livslångt lärande

2.2.7 Programförklaring (KF)

För området vård och omsorg har följande programförklaring antagits fram till och med år 2018 av Kommunfullmäktige (KF).

- Sotenäs erbjuder trygg och respektfull omvårdnad med utgångspunkt i den enskildes behov med valfrihet avseende både utförare och insatser.
- Det finns två äldrecentrum, ett i södra och ett i norra kommundelen. Ideella krafter medverkar i stor omfattning i omsorgsverksamheten.
- Omsorgstagarna upplever trygghet och respekt.
- Alla som arbetar inom vård och omsorg har relevant kompetens. En plan finns för fortbildning och kompetensutveckling för personalen utifrån verksamhetens behov.
- Näringsriktig och god mat serveras till alla omsorgstagare.

2.2.8 Antagna verksamhetsmål 2016

Jämställdhet

- Öka kunskapen om våld i nära relationer

Myndighetsutövning

- Minst 85 % av biståndsbedömda personer/anhöriga ska ha uttryckt nöjdhet med resultatet av och sin delaktighet i utredningsprocessen

Hemtjänst

- Antalet personer som ger planerade insatser till den enskilde ska inte överstiga riksgenomsnittet i öppna jämförelser

Äldreomsorg

- Utveckla två äldrecentrum, ett i norra kommundelen och befintligt äldrecentrum i södra kommundelen

Hälso- och sjukvård

- Antalet fallolyckor inom omsorgsverksamhetens ansvarsområden ska minska
- Värdet i öppna jämförelser för fallolyckor ska minska från 49 till 46

Vård- och omsorgsboende/äldreboende/särskilt boende

- Boende och närstående ska ha uttryckt graden av nöjdhet med boendet avseende trygghet
- Värdet i öppna jämförelser för trygghet i vård- och omsorgsboende/äldreboende/särskilt boende ökar från 53 till minst 58
- Värdet i öppna jämförelser ska som helhet i vård- och omsorgsboende/äldreboende/särskilt boende öka från 83 till minst 88

3 Vilka behöver vård och omsorg?

På nationell nivå görs löpande framtidsstudier i syfte att beräkna olika målgruppers behov av offentliga insatser. Den demografiska utvecklingen ställer behoven av omsorg om äldre i fokus. Olika scenarier baseras på antaganden om antalet äldre, deras medel-livslängd, hälsoutveckling och beräknade vårdbehov. Den medicintekniska utvecklingen har hittills styrkt antaganden att Sveriges åldrande befolkning kan leva fler friska år under en ökande medellivslängd. Många äldre Sotenäsbor lever ett rikt och omväxlande liv med god hälsa, förändringar i hälsotillstånd kan leda till behov av vård och omsorg.

3.1 Vård och omsorg till personer med demenssjukdom

För Sotenäs kommun finns ett statistiskt uträknat tal för nya personer som insjuknat i demenssjukdom över tid, om c:a 30 personer per år, vilket med stor sannolikhet kommer att öka. Insjuknande i demenssjukdom har ett direkt samband med befolkningens åldersprofil. Hunnebohemmets äldreboende deltog (2015) i det nationella kvalitetsregistret för demenssjukdomar, en utredningsmodell för att kartlägga och beskriva symtom.

Sotenäs kommun har i dagsläget en sjuksköterska med specialistkompetens inom demensområdet. Demenssjuksköterskans uppdrag är riktat till patienter inskrivna i hemsjukvården. Det finns 65 boendeplatser (2015) för personer med demenssjukdom. Det finns ingenting som tyder på att trenden ska minska. Med tanke på kommunens höga åldersprofil ser förvaltningen (2015) ett ökat behov av platser för personer med demenssjukdomar inom vård- och omsorgsboende/äldreboende/särskilt boende och avlastningsinsatser för anhöriga. Kommunen har ett ansvar att ge stöd och insatser till personer både under och över 65 år med demenssjukdom. Det innebär att det finns behov för en särskild handlingsplan utifrån nationella riktlinjer för vård och omsorg till personer med demenssjukdom oavsett ålder och utifrån nationella rekommendationer om ett multiprofessionellt teambaserat arbete.

Handlingsplanen bör ange beräknad prognos för antalet diagnostiserade och odiagnostiserade personer med demenssjukdom, platsbehov och dess kostnader. Plan för kommunens demensvård bör ange mål, metoder och kompetensförsörjning för utveckling och kvalitetssäkring utifrån nationella riktlinjer. Planen bör även ange hur vård och omsorg planeras för äldre personer med kognitiva funktionsnedsättningar och demenssjukdom.

Vård och omsorg om äldre med psykiska sjukdomar

Äldre med psykisk ohälsa är en grupp inom äldreomsorgen som särskilt bör beaktas. För att tillgodose insatser av vård och omsorg till äldre med psykisk ohälsa behöver kommunen säkerställa att det finns personal med kompetens för denna grupp.

3.2 "Mest sjuka äldre"

Den vård och omsorg som utförs i kommunerna blir alltmer sjukvårdstekniskt avancerad. Delar av det som tidigare var slutenvård flyttar ut från sjukhusen till ordinärt boende, "Vården flyttar hem". En brukare med tre eller fler diagnoser definieras som multisjuk. Vårdgivaransvaret har förändrats och verksamheten bedriver avancerad sjukhusvård både i det egna hemmet och på vård- och omsorgsboende/äldreboende/ särskilt boende. Anställda behöver ständig kompetensförsörjning för att utföra allt mer avancerade insatser av vård och omsorg.

3.3 Vård i livets slutskede

Vid livets slutskede är målet för kommunens vård och omsorg att tillgodose den enskildes och anhörigas behov i möjligaste mån. Den enskilde har möjlighet att få vård- och omsorgsinsatser i sitt hem, även anhöriga kan få stöd och avlastning. Sotenäs kommun antog 2016 en riktlinje för vård i livets slut som utarbetats inom omsorgsförvaltningen.

3.4 Förebyggande arbete

Mot bakgrund av en snabbt växande andel äldre är hälsofrämjande åtgärder och förebyggande insatser viktiga. Förebyggande insatser riktade mot äldre personer kan medföra stora vinster, både hälsomässiga och ekonomiska, för såväl individen som samhället. De kan motverka uppkomsten av skador och ohälsa. Att vara socialt aktiv och ha en meningsfull uppgift har inte bara betydelse för välbefinnandet, utan även för risken att drabbas av psykisk ohälsa och att utveckla demens. Ansvaret för hälsofrämjande och förebyggande arbete ligger såväl hos kommunen som Västra Götalandsregionen.

3.5 Folkhälsoarbete

I Sotenäs är äldres hälsa ett prioriterat område inom folkhälsoarbetet. I kommunens folkhälsoplan finns utmaningar, antagna mål och strategier för arbetet. Målet är att bevara och stärka hälsan hos den äldre befolkningen i Sotenäs och att erbjuda ett lättillgängligt stöd för alla 65 år och äldre när det gäller boende och fritid. Genom kommunens Hälsoråd erbjuds samverkan och möjligheter till stöd för hälsofrämjande insatser i syfte att förbättra äldres hälsa. Hälsorådet, är namnet på folkhälsorådet i Sotenäs, ett samverkansforum och rådgivande organ.

3.6 Säker, trygg och tillgänglig kommun

Mål och syfte med en trygg, säker och tillgänglig kommun är en samhällsplanering som skapar trygga och säkra bostadsområden, en säker trafikmiljö med möjlighet att cykla och gå, en god tillgänglighet till allmänna lokaler och platser. Säker, trygg och tillgänglig kommun ska dessutom motverka ensamhet och våld samt minska antalet skador och olyckor i Sotenäs.

3.7 Uppsökande hembesök

I dagsläget (2016) bedrivs inga uppsökande hembesök, men det har skett tidigare år. Verksamheten är viktig då det är ett led i att främja hälsa för äldre personer. Förvaltningen avser att återuppta den uppsökande verksamheten för personer 75 år och äldre som inte har hemtjänst och/eller hemsjukvård. Besöken ska vara frivilliga och ske på den enskildes villkor. Syftet ska vara att skapa trygghet för den enskilde.

4 Mötesplatser & sociala aktiviteter

Sociala aktiviteter behöver utvecklas för att minska ensamhet och social isolering hos äldre. Mötesplats Kvarnberget utvecklades i ett projekt kallat ”En våg av omsorg”. Förutom en inbjudande entré för boende, anhöriga och besökare finns här information om omsorg och social service. Här finns också en permanent hjälpmedelsutställning för ökade kunskaper om vardagshjälpmedel. Ett utvecklingsområde är att öka antal mötesplatser, och då i första hand på Hunnebohemmet utifrån att det bör vara ett av kommunens äldrecenter.

4.1 Intresse- och frivilligorganisationer

Kommunens intresse- och frivilligorganisationer utgör en tillgång inom omsorgsnämndens verksamheter och samarbetet skulle kunna utvecklas mer. Under planarbetet har förfrågningar ställts till dessa, om intresse finns att i samarbete med förvaltningen arbeta med trygghetsskapande aktiviteter i befintliga bostadsbestånd, där flera äldre bor. Planen förordar en samordnande funktion mellan verksamheter och organisationer för att tillgodose behovet av sociala aktiviteter.

5 Styrande lagstiftning

Socialtjänstlagen (2001:453) och socialtjänstförordningen (2001:937) styr i huvudsak såväl myndighetsutövning av insatser som utförande av insatser. I socialtjänstlagen (SoL) finns bestämmelser om både ekonomiskt och socialt stöd. De insatser som ges enligt socialtjänstlagen kallas bistånd. Biståndet ska utformas så att det stärker möjligheter till ett självständigt liv. Förutsättningen är att den enskilde har behov av stöd och hjälp, eller att behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Lagen anger att självbestämmande och integritet ska respekteras. Vad den enskilde behöver hjälp med bedöms av biståndshandläggare i delaktighet och med inflytande av den enskilde. Rätten till stöd regleras i SoL 4 kapitel 1§.

Utöver socialtjänstlagen finns ett stort antal lagar som påverkar äldres villkor i samband med behov av vård och omsorg. Bland dessa kan nämnas Hälso- och sjukvårdslagen, Bostadsanpassningslagen, Lagen om valfrihetssystem, Patientsäkerhetslagen. Uppgifter kring den enskilde skyddas enligt offentlighets- och sekretesslagen.

5.1 Att ansöka om vård och omsorg

Biståndsbeslutet utgör socialtjänstens rättsliga grund. Kravet i lagen är att den enskilde ansöker om insatser för att uppnå skälig levnadsnivå, ett begrepp som under åren omvärderats och fyllts med innehåll till följd av prejudicerande rättsfall. Hemtjänstens uppdrag uttrycks i antagna riktlinjer och kommunens förfrågningsunderlag enligt Lagen om valfrihet. Hemsjukvård och rehabilitering erbjuds på medicinsk grund som en följd av kommunens hälso- och sjukvårdsansvar. Personer med tillfällig vistelse från andra kommuner, vilka beviljats insatser i form av hemtjänst i sin hemkommun, har rätt att få insatser när de tillfälligt vistas i Sotenäs kommun. Handlägningsprocessen innebär ansökan, anmälan, uppföljning eller omprövning och kräver en utredning samt en bedömning. För att kunna göra en rättssäker bedömning måste i utredningen finnas ett underlag som till exempel hembesök och läkarutlåtande.

5.1.1 Riktlinjer

Det finns lokala riktlinjer som anger kriterier för att kunna beviljas insatser utifrån biståndsprovning enligt socialtjänsten. Riktlinjerna föreslås ses över för att ytterligare främja målsättningen för att invånare i Sotenäs kommun ska få sitt önskade boende, trygg och respektfull omvårdnad med utgångspunkt i den enskildes behov och med valfrihet avseende hemtjänstutförare.

5.1.2 Rätten att åldras tillsammans/parboende

Enligt socialtjänstlagen (2001:453), får äldre makar och sammanboende som varaktigt har levt tillsammans rätt att fortsätta att bo tillsammans även när endast den enes behov kräver eget boende på vård- och omsorgsboende/äldreboende/särskild boende. En förutsättning för att bestämmelsen ska vara tillämplig är att paret innan ansökan varaktigt har bott tillsammans eller, om den ena parten redan bor i ett i vård- och omsorgsboende/äldreboende/särskild boende, att paret innan de skildes åt varaktigt bodde tillsammans. Omsorgsnämnden har lokala riktlinjer för hur lagen tillämpas i Sotenäs kommun.

5.2 Äldres behov i centrum (ÄBIC)

Kommunstyrelsen beslutade 2014-05-28 att införa arbetsmetodiken ”Äldres behov i centrum” (ÄBIC). Metodiken är ett behovsinriktat och systematiskt arbetssätt som ger möjlighet till strukturerad dokumentation. Syftet är att tydliggöra behoven och genom detta utveckla arbetet med den enskilde. Beviljad insats beskriver den enskildes behov och beställning görs av insatsen till hemtjänsten. I samråd med den enskilde görs en genomförandeplan som beskriver hur utföraren av hemtjänst ska utföra beviljad insats utifrån den enskildes behov.

5.3 Vårdplanering

För att underlätta övergången mellan olika vårdgivare runt en person med behov av både medicinska och sociala insatser skall företrädare för region och kommun genomföra vårdplanering tillsammans med den enskilde.

5.4 Utskrivningsklara

Äldre personer dominerar inom sjukhusens slutenvård. Kommunen ansvarar enligt betalningsansvarslagen för utskrivningsklara patienter i länssjukvård som kvarliggare på sjukhus trots avslutad behandling. Orsaken kan vara bristande resurser i hemkommunen eller valet att låta patienten stanna kvar på sjukhus, till exempel utifrån en bedömning av humanitära skäl. Sotenäs kommun lägger ner ett omfattande arbete på samordnad vårdplanering för att så snabbt som möjligt erbjuda vård- och omsorgsinsatser.

5.5 Samverkan mellan region och kommun

Det övergripande målet för vård och omsorg är en god hälsa och vård på lika villkor för hela befolkningen. Patienten ska uppleva trygghet i vård och behandling. Vården ska vara lättillgänglig och uppfylla patientens behov av kontinuitet och samordning och bygga på respekt för patientens självbestämmande. Vården och omsorgen ska vara jämlik, samordnad och sammanhållen. Det innebär att kommunal hemsjukvård, kommunal äldreomsorg, regionens primärvård och regionens länssjukvård måste samverka för att tillgodose behoven. Information och vägledning till befolkningen ska vara lättillgänglig, samordnad och enhetlig från region och kommun.

6 Hälsa- och sjukvård för äldre

6.1 Hälsa- sjukvårdslagen

Hälsa- och sjukvårdslagen är den lag som reglerar hälsa- och sjukvård som ges till patienten i det egna boendet och på vård- och omsorgsboende/äldreboende/särskilt boende. Lagen gäller även för personer som vistas på dagverksamhet. Kommunen har också ett hälsa- och sjukvårdsansvar för vuxna personer med funktionsnedsättning som bor i gruppboende. Lagområdet reglerar även habilitering, rehabilitering och hjälpmedel.

6.2 Hemsjukvård

Hemsjukvård är insatser i eget boende och i vård- och omsorgsboende/äldreboende/särskilt boende som ges av läkare, sjuksköterska, fysioterapeut/sjukgymnast, arbetsterapeut, syn- och hörselinstruktör och omvårdnadspersonal. Under 2015 hade 386 personer hemsjukvård i eget boende eller på vård- och omsorgsboende/äldreboende/särskilt boende i Sotenäs kommun. *Källa: Magna Cura verksamhetssystem*

Omvårdnadspersonal utför hemsjukvård på delegation/ordination efter genomgången utbildning som ges av hemsjukvårdens personal. Den vård som utförs i kommunerna blir alltmer sjukvårdstekniskt avancerad. Det tillkommer nya grupper av patienter och en större omsättning av patienter i hemsjukvården.

Delar av det som tidigare var slutenvård flyttar ut från sjukhusen till patientens egna hem, ”vården flyttar hem”. Vårdgivaransvaret har förändrats och verksamheten bedriver avancerad vård i hemmen.

En stor utmaning för framtiden är att öka och utveckla kunskapen som finns inom hemsjukvården, samt att arbeta för att patienten ska känna sig trygg med att avancerad vård ges i hemmet. För att i framtiden kunna försörja kommunen med kompetent personal, bör det i kommunens personal- och försörjningsprogram finnas en strategi för kompetensutveckling av anställda inom hemsjukvården.

6.3 Rehabilitering av äldre

I kommunens hälso- och sjukvårdsansvar ingår rehabilitering och habilitering på basnivå. Syftet med insatserna är att återvinna, bevara eller utveckla funktionsförmågan och klara det dagliga livet så gott som möjligt. Exempel på insatser kan vara funktions- bedömning, rehabilitering, förskrivning av hjälpmedel och instruktion och handledning av personal, anhöriga eller annan person. Förskrivning av hjälpmedel är reglerat av ett samverkansavtal med Västra Götalandsregionen. Arbetsterapeut och fysioterapeut/ sjukgymnast förskriver utifrån en behovsbedömning. Dagrehabilitering erbjuds till personer med omfattande behov av rehabilitering. Kommunens syn- och hörsel-instruktör instruerar och vägleder personer med syn- och hörselnedsättning.

7 Boende för äldre i Sotenäs kommun

Omsorgsnämndens förslag om prioriterad ordning utifrån antagna mål för enskild med biståndsbedömda insatser:

1. Eget boende med insatser
2. Eget boende med insatser och sociala aktiviteter på trygghets- och seniorboende
3. Eget boende på vård- och omsorgsboende/äldreboende/särskilt boende med tillgång till omvårdnadsinsatser hela dygnet

7.1 Eget boende med insatser

Antalet personer som beviljats hemtjänst ökar i Sverige. Även i Sotenäs ökar både omfattning av insatser och antal personer som beviljats hemtjänst.

7.1.1 Hemtjänstinsatser

Utifrån Socialtjänstlagen, utredning och bedömning är ambitionen att den enskilde ska ges möjlighet att bo kvar i det egna hemmet så länge som möjligt, vilket också är Sotenäs kommuns mål enligt programförklaring 2015-2018.

Utifrån biståndsbedömning ges hjälp i hemmet med personlig omvårdnad och hushålls-sysslor. Personlig omvårdnad innebär hjälp för att kunna äta, klä sig, förflytta sig och sköta personlig hygien. Dessutom utförs insatser för att bryta social isolering och känna trygghet och säkerhet i det egna hemmet.

7.1.2 Ökar eller minskar beviljade insatser i hemtjänsten?

Sotenäs kommuns invånare kommer med största sannolikhet att ha ett ökande behov av vård och omsorg fram till 2020. Tendensen att allt fler väljer att bo kvar längre hemma är en tydlig indikation på att trycket på hemtjänsten kommer att öka. Svårigheten är att uppskatta behovet av omvårdnads- och serviceinsatser samt dubbelbemanning.

Antalet beställda insatser enligt socialtjänstlagen förväntas öka dessutom tillkommer beställda insatser från hemsjukvården. Kostnad tillkommer för en ökning av dubbelbemanning (två anställda krävs för att utföra en insats), då fler och fler personer med omfattande omvårdnadsbehov ges insatser i det egna hemmet. Ersättningsmodellen för att utföra beställningar bör ses över för att ge kostnadstäckning till utförare av hemtjänst.

Behovet är svårt att förutsäga, vilket differensen i tabell nedan påvisar.

År	Antal biståndsbedömda insatser i timmar	Utveckling
2010	60 799	
2011	72 032	+ 11 233
2012	84 862	+ 12 830
2013	92 088	+ 7 226
2014	97 084	+ 4 996
2015	97 730	+ 646

Källa: Bokslut 2015

7.2 Bostadsanpassning

En person som på grund av bestående funktionsnedsättning behöver få sin bostad anpassad eller ombyggd kan söka bostadsanpassningsbidrag (BAB). Bidraget är till för att personer med funktionsnedsättning ska ha möjlighet till ett självständigt liv i sitt eget hem. Om man bor permanent i sin bostad kan man få bidrag för att anpassa bostadens fasta funktioner för att till exempel ta sig in och ur bostaden, förflytta sig i bostaden, laga mat och sköta sin hygien.

Ett samverkansavtal finns mellan Sotenäs, Munkedal och Lysekils kommun, som har en gemensam handläggare anställd. Det är svårt att ställa en prognos om ansökningar till bostadsanpassning kommer att minska eller öka. Behovet påverkas starkt av tillgången på alternativa boendeformer på den ordinarie bostadsmarknaden.

7.3 Seniorboende med förstärkta trygghetsinsatser

Seniorboende är ett samlingsbegrepp för olika former av eget boende i flerfamiljshus som utmärks av god tillgänglighet och tillgång till gemensamhetslokaler. Viss uppnådd ålder kan krävas för att få flytta in. De ingår i ett breddat utbud av bostäder och tjänster inom den ordinarie bostadsmarknaden och ligger inom kommunens ansvar för bostadsförsörjningen.

Sotenäsbostäder AB tillhandahåller ett drygt hundratal lägenheter i äldreanpassat boende som kan definieras som seniorbostäder. Dessa finns i Kungshamn, Smögen, Hunnebostrand, Bovallstrand och Malmön. Samtliga fastigheter är byggda på 1980-talet. Lägenheter förmedlas via hyresvärdens kösystem.

Exempel på aktiviteter som skulle kunna erbjudas i ovan nämnda flerfamiljehus är tillgång till trygghetsvård och social gemenskap, även så kallade ”fixartjänster” skulle kunna ingå. Förstärkta trygghetsskapande insatser i befintliga boendeformer skulle vara ett sätt att uppfylla människors önskemål om att kunna bo kvar hemma. Det finns möjlighet till olika lösningar av vem som organiserar och driver verksamheten. Det kan vara kommunen, bostadsbolaget och/eller intresseorganisationer. Syftet är att den boende upplever en trygg och god livsmiljö som senarelägger eller aldrig ger upphov till en ansökan om boende på vård- och omsorgsboende/äldreboende/särskilt boende. Forskning visar att människor i allt större utsträckning vill bo kvar i det egna hemmet.

7.4 Trygghetsboende

Trygghetsboende är en boendeform för äldre som under vissa förutsättningar stöds av statliga investeringsbidrag. Det finns för närvarande inget trygghetsboende i kommunen. Förslagsvis byggs totalt tre trygghetsboende under de närmaste åren.

Byggande pågår för ett trygghetsboende utan statligt stöd i Hunnebostrand på den plats där ”Villa Framtiden” tidigare var belägen. Trygghetsboendet förväntas vara inflyttningsklart under 2016 och omfattar ett 15-tal lägenheter och blir kommunens första trygghetsboende.

Sotenäsbostäder har i uppdrag av Kommunstyrelsen att projektera för en fastighet, på en närliggande tomt till Kvarnbergets äldreboende. Planen förordar att Sotenäsbostäder bygger ett trygghetsboende.

Fastigheten där Bankebergs äldreboende inryms är i dåligt skick enligt tekniska förvaltningen (2016), och i behov av omfattande renovering. Tidigare utredning visar att det skulle kunna bli 23-26 stycken boendeplatser med en adekvat standard gällande boende- och arbetsmiljö. Ett lågt antal boendeplatser ger dock höga hyreskostnader för den enskilde och är inte kostnadseffektivt att driva för kommunen. Bankeberg förordas därför att utvecklas till trygghetsboende för äldre i kommunen.

7.4.1 Trygghetsboende i kommunen

Planen förordar tre trygghetsboende placerade på följande platser:

- Hunnebostrand och beläget på f.d. Villa Framtidens tomt
- Hunnebostrand och beläget på Bankebergs äldreboende
- Kungshamn och beläget intill Kvarnbergets äldreboende

7.4.2 Verksamhet på trygghetsboende

För att få statligt investeringsstöd för trygghetsbostäder måste det finnas utrymmen för de boendes måltider, samvaro, hobby, rekreation och personal som dagligen på olika sätt kan stödja de boende under vissa angivna tider. Bostäderna ska innehas av personer som fyllt 70 år. Det finns flera möjligheter att uppnå ovan givna kriterier gällande verksamhetsinnehåll på ett trygghetsboende. Trygghets- och gemensamhetskapande aktiviteter kan utföras av fastighetsägare, kommun och/ eller intresseorganisation. I samband med projektering bör dialog föras och beslut tas om hur verksamheten på trygghetsboende bör organiseras och drivas.

7.5 Vård- och omsorgsboende/äldreboende/särskilt boende

Det finns ett inriktningsbeslut om två äldrecentrum i kommunen. Ett beläget i norra kommundelen i Hunnebostrand, på Hunnebohemmet och ett beläget i den södra kommundelen i Kungshamn, på Kvarnbergets äldreboende. Det finns tre vård- och omsorgsboenden/äldreboenden/särskilda boenden för äldre i Sotenäs kommun: Kvarnbergets äldreboende, Hunnebohemmet och Bankeberg om totalt 132 platser (2015). Alla drivs i egen regi av kommunen. Bilden visar antal befintliga platser och hur de nyttjades under 2015 samt fördelning mellan kvinnor och män.

Vård- och omsorgsboende/ äldreboende/ särskilt boende	Möjliga boendeplatser i fastigheten	Boendeplatser som nyttjas för annan verksamhet eller inte nyttjas alls.	Antal boende, 2015	Varav kvinnor	Varav män
Kvarnberget	90	0	90	60	30
Hunnebohemmet	31	0	31	21	10
Bankeberg	35	24	13	8	5
Totalt	156	24	132	89	43

7.5.1 Beräkningsmodell med prognosutfall

Statistiska centralbyråns prognos i tabellen nedan är framtagen utifrån åldersstruktur och tar inte hänsyn till inflyttningen av äldre personer. Sotenäs kommuns prognos är högre och anger ett behov av 150 boendeplatser med anledning av inflyttningen av 65 år och äldre.

Behov av vård- och omsorgsboende/äldreboende/särskilt boende beräknas av omsorgsförvaltningen i Sotenäs kommun för respektive år, och enligt antagande om 16 % för äldre personer än 80 år och 1,5 % i åldersgruppen 65-79 år.

År	65 - 79 år		80 år och äldre		Totalt 65 år och äldre		Prognos av antal invånare i kommunen
	Prognos antal personer	Beräknat behov av antal platser på äldreboende	Prognos antal personer	Beräknat behov av antal platser på äldreboende	Prognos antal personer	Totalt Beräknat behov av antal platser på äldreboende	
2015	2 005	30	734	117	2 739	147	9 007
2016	2 060	31	714	114	2 774	145	8 960
2017	2 110	32	707	113	2 817	145	8 906
2018	2 145	32	705	113	2 850	145	8 821
2019	2 176	33	702	112	2 878	145	8 740
2020	2 204	33	693	110	2 897	143	8 636

Källa: SCB:s beräkningsmodell

7.6 Korttidsboende

På Hunnebohemets äldreboende finns kommunens korttidsenhet med 14 platser år 2015. Vistelse där sker under en kortare period och ger insatser inom områdena rehabilitering, växelboende, väntan på annat boende samt vård i livets slutskede.

I samband med översyn av vård- och omsorgsboende/äldreboende/ särskilt boende bör även korttidsenheten ses över. Prognos för behovet fram till år 2020 är 14 platser under förutsättning att föreslagna boendeformer och utökning av boendeplatser genomförs.

Kommunens korttidsenhet fungerar inte tillfredställande med anledning av att personer med olika typer av behov vistas där samtidigt. Omsorgsförvaltningen förordar att inriktningar som rehabilitering/ växelboende och vård i livets slut verkställas i olika lokaler, så att exempelvis enbart personer med demenssjukdom vistas tillsammans. Detta för att uppnå en god kvalitet i omvårdnaden.

7.7 Dagverksamhet

För att ta del av dagverksamhet krävs en ansökan och beslut från kommunens biståndshandläggare. Dagverksamhet är en social träffpunkt som erbjuder stimulans och förströelse genom olika aktiviteter. Den är till för personer som har svårt att delta i det allmänna aktivitetsutbudet i samhället och som behöver bryta ensamhet och finna meningsfullhet i vardagen.

7.8 Sociala aktiviteter

Ett förbättringsområde för kommunens äldreomsorg är utbudet av sociala aktiviteter på vård- och omsorgsboende/äldreboende/särskilt boende. Det har visat sig vara önskvärt i de svar som lämnats av brukare i ”Öppna jämförelser”. Det finns behov av ett kvalitetsledningssystem som bland annat säkerställer att enskilda upplever en god kvalitet av utbudet av sociala aktiviteter.

8 Serviceinsatser till äldre i eget boende

8.1 Matdistribution

Den som inte kan laga egen mat kan få hjälp med att få lagad mat distribuerad. Detta innebär att lokalt producerad kyld mat levereras till den enskildes bostad. Den som inte klarar att värma maten i mikrovågsugn eller ugn kan få hjälp av hemtjänsten. Kyld mat ger den enskilde valmöjligheten att äta på valfri tid. Programförklaringen anger att näringsriktig och god mat serveras till alla omsorgstagare. Kommunstyrelsen har gett omsorgsförvaltningen i uppdrag att under 2016, utreda möjligheten utifrån beviljat bistånd att få tillagning av måltider i det egna hemmet.

8.2 Varuhemsändning

Den som inte klarar att gå till affär eller att bära hem sina varor kan utifrån ansökan få hjälp genom serviceinsatsen varuhemsändning. Hemtjänsten utför serviceinsatsen utifrån biståndsbeslut och verkställer stöd för inköpslista, plockning av varor, hemkörning samt upplockning av varor.

8.3 Trygghetstelefon

Trygghetstelefon är ett bistånd som den enskilde ansöker om vid upplevd otrygghet och installeras av personal från hemtjänsten. Trygghetstelefon ersätter inte 112 utan är ett sätt att kunna tillkalla hjälp för vardagliga situationer. Drygt 300 personer i Sotenäs kommun har ansökt och fått beviljat insatsen trygghetstelefon. Sveriges kommuner står inför ett tekniskifte och måste gå från analog till digital teknik, när det gäller trygghetstelefon. Sotenäs kommun har under 2015 upphandlat digital teknik och uppnår regeringens mål om att innan 2016 års utgång ha digitaliserat kommunens trygghetstelefoner. Det sker mycket innovativ utveckling inom välfärdstjänster, vilket sannolikt kommer att ge den enskilde fler möjligheter till att få upplevd trygghet i hemmet. En teknik som efterfrågas av brukare och anhöriga är trygghetsprodukter utanför det egna hemmet, ex. positioneringslarm (GPS).

9 Välfärdsteknik

Välfärdsteknik är digital teknik som syftar till att bibehålla eller öka trygghet, aktivitet, delaktighet eller självständighet för en person som har eller löper förhöjd risk att få en funktionsnedsättning. Exempel på välfärdsteknik är digitala trygghetslarm, tillsyn via kamera och sensorer för påminnelser. Produkten kan användas av personen själv, en närstående, personal eller någon annan i personens närhet. Produkten kan ges som bistånd, förskrivas som hjälpmedel för det dagliga livet eller köpas på konsumentmarknaden.

Nationellt mål med användningen av välfärdsteknik är högre kvalitet och effektivitet i vård och omsorg på samhällsnivå.

Kommunfullmäktige beslutade 2013 att gå med i den nationella digitala agendan, där välfärdsteknik är en del av flera digitala tjänster. Omsorgsförvaltningen ingår i den kommunövergripande styrgruppen för utveckling av kommunens digitalisering. Äldreomsorgen deltar aktivt (2015) i projekt såsom digitala signeringslistor, distansmöte via Skype, handlingsplan för service, trygghet och delaktighet i hemmet samt övergång till digitala trygghetstelefoner. Förvaltningen arbetar med pilotprojekt för användande av GPS-larm till enskilda, mobil dokumentation för kommunens nattorganisation med hjälp av Ipad /surfplatta och tillsyn via webbkamera. Att införa och permanenta olika digitala tjänster som exempelvis ovan nämnda, är en förutsättning enligt flera forskare för en kostnads-effektiv vård och omsorg i framtiden. Förvaltningen är i behov av en handlingsplan för införande av välfärdsteknik och permanenta olika digitala tjänster

10 Anhörigstöd

Sotenäs kommun hade ca 120 anhörigvårdare år 2015. En anhörigvårdare är en person som är mantalsskriven på samma adress som den som är i behov av stöd och insatser. Fokusområden för anhörigstödet är flera, som exempel kan nämnas avlösning, stödjande samtal och förebygga våld i nära relation. Kommunfullmäktige antog 2012 en plan för kommunens anhörigstöd som avser alla åldrar och som gäller till och med 2015. Under 2016 avses planen att revideras.

11 Resande för person med funktionsnedsättning

Kollektivtrafikmyndigheten i Västra Götaland reglerar den anropsstyrda trafiken som särskild kollektivtrafik utgör. Trafiken regleras utifrån avtal med Västtrafik. Nuvarande avtal går ut kvartal 2 år 2017.

Färdtjänst är en kommunalt subventionerad trafikservice för funktionsnedsatta. Färdtjänsten skall kompensera att den enskilde till följd av sitt funktionshinder inte kan nyttja allmänna kommunikationer. Enligt lagen om färdtjänst och kommunens generella regler beviljas färdtjänst när den enskilde på grund av ett funktionshinder av varaktig karaktär (minst sex månader) inte utan väsentliga svårigheter kan förflytta sig på egen hand eller åka med allmänna kommunikationer.

Resor som görs utanför kommunens färdtjänstområde men inom Sverige kallas Riksfärdtjänst. Den enskilde ska göra en ansökan hos färdtjänsthandläggare som prövar varje enskilt ärende mot gällande lagstiftning.

Om den enskilde beviljas dagverksamhet enligt Socialtjänstlagen, kan omsorgsresor till och från dagverksamheterna beviljas av dagverksamhetens enhetschef, om den enskilde inte på egen hand kan ombesörja resan

12 Vad betalar den enskilde för att få äldreomsorg?

Riksdagen har infört en maxtaxa för vård, omsorg och service i Sverige. Av lagtexten framgår vilka uppgifter kommunen måste ha tillgång till för att fastställa en avgift. Vad den högsta avgiften är varje år, samt värdet av det schabloniserade förbehållsbeloppet bestäms av prisbasbeloppet.

13 Alternativa driftsformer

Förutom drift av de olika verksamheterna i kommunal regi ska det finnas möjlighet till personalkooperativ, intraprenad, kooperativ hyresrätt och privata utförare. Planen förordar inget specifikt alternativ men ger utrymme för att överväga olika alternativ under planperioden.

13.1 LOV (lagen om valfrihet)

LOV infördes 2011 och kan ske inom verksamheten hemtjänst. Tre företag har ingått avtal med kommunen om att bedriva hemtjänst utifrån LOV avseende både service och omvårdnad. Ett företag erbjuder endast serviceinsatser. Enskilda i Sotenäs kommun väljer till 90 % Sotenäs kommun som utförare. Över tid har företagen haft ungefär 10 % av marknaden och det finns inget som tyder på att invånare skulle öka sitt val av privata aktörer. Förfrågningsunderlaget för LOV är i behov av översyn och det behövs en uppföljningsplan.

14 Äldreomsorgens utvecklingsområden

Omsorgsnämnden ansvarar för genomförandet av den av kommunfullmäktige antagna programförklaringen, äldreomsorgens samtliga verksamhetsområden och dess interna kontroll. Äldreomsorgen har ett flertal kända utvecklingsområden.

Under kommande år avser omsorgsnämnden förbättra och utveckla följande områden:

Anhöriga

- Revidering av antagen anhörigplan

Demensområdet

- Handlingsplan för demensområdet

Hemtjänst

- Översyn och reglering av ersättningssystem av beställda insatser
- Översyn av hemtjänstorganisationen

Kvalitetsarbete

- Systematik och kvalitetssäkring av samtliga verksamhetsområden
- Resultat av ”Öppna Jämförelser” för samtliga områden ska överstiga riksgenomsnittet
- Användande av nationella kvalitetsregister

Kundval enligt LOV

- Uppföljning av förfrågningsunderlaget enligt lagen om valfrihet
- Översyn av ersättningen av beställda insatser till utförare

Myndighetsutövning

- Översyn av riktlinjer för biståndsbedömning
- Implementering av äldres behov i centrum (ÄBIC)
- Utredning om tillagning av måltid i det egna hemmet utifrån fastställt uppdrag

Samtliga utförare av äldreomsorg

- Förebygga och motverka våld i nära relationer
- Utveckling och implementering av genomförandeplaner
- Utveckling av anställdas kontaktmannaskap för den enskilde

Samtliga verksamma i äldreomsorg

- Jämställdhetsarbete

Trygghetsboende & Seniorboende

- Aktivt deltagande i projektering av trygghetsboende
- Utredning om förstärkta trygghetsskapande aktiviteter i det befintliga bostadsbeståndet

Uppsökande hembesök

- Medel för återinförande och fastställande av verksamhetens innehåll där behov om samordningsfunktion för sociala aktiviteter i befintligt bostadsbestånd beaktas

Utbildning

- Aktivt deltagande i kommunens personal- och kompetensförsörjningsplan
- Kompetenshöjning utifrån nationell värdegrund
- Kompetenshöjning inom specifika områden, t. ex demenssjukdom

Vård i livets slutskede

- Implementering av antagen riktlinje för vård i livets slutskede

Vård- och omsorgsboende/äldreboende/särskilt boende

- Grundbemanning
- Aktivt deltagande av projektering för ombyggnation
- Utredning om annan driftsform
- Utbud av sociala aktiviteter

Välfärdsteknik

- Handlingsplan för välfärdsteknik

14.1 Checklista över befintliga styrdokument 2016

Övergripande för hela förvaltningen

Brand
Internkontroll
Kvalitetsledningssystem
Organisationsschema
Plan - Anhörigstöd
Plan - Hot & Våld
Checklista Hot & Våld
Reglemente
Riktlinje Dödsboförvaltning
Riktlinjer Genomförandeplan
Riktlinje Social dokumentation
Riktlinje Rättighetsförklaring
Interna rutiner utifrån lagstiftning

Hälso- och sjukvårdsverksamhet

Riktlinje palliativ vård i livets slut
Riktlinje patientansvarig sjuksköterska
Vaccinationsplan
Verksamhetsplan – Kommun rehab
Patientsäkerhetsberättelse

Äldreomsorg

Förfrågningsunderlag -LOV
Riktlinjer Biståndsbedömning
Riktlinjer Korttidsvistelse
Riktlinje Parboende
Riktlinje vård- och omsorgsboende/äldreboende/särskilt boende
Äldreomsorgsplan

Kvalitets- och värdighetsgarantier

Kvalitets- & värdighetsgaranti_Anhörigstöd
Kvalitets- & värdighetsgaranti_Hemtjänst
Kvalitets- & värdighetsgaranti_Hälso- & sjukvård
Kvalitets- & värdighetsgaranti_Myndighetsutövning
Kvalitets- & värdighetsgaranti_vård- och omsorgsboende/äldreboende/särskilt boende

15 Framtidens äldreomsorg

En av Sotenäs kommuns utmaningar är att skapa en välfungerande äldreomsorg. Behovet av fler boenden för äldre är stort och framförallt inriktningen på trygghetsboende. Kommunens vård- och omsorgsboende/äldreboende/särskilt boende behöver anpassas till aktuell standard (2016). Korttidsboendet behöver utvecklas och anpassas efter de olika målgruppernas behov. Allt mer utvecklingsarbete kan komma att ske i samverkan med våra grannkommuner, vilket stärker kompetensförsörjning och samsyn. För att utveckla och uppfylla nationella krav krävs ett ökat utvecklingsarbete inom äldreomsorgen.

Kommunfullmäktige har fastställt kvalitets- och värdighetsgarantier som omfattar hela äldreomsorgen. I kommunens kvalitets- och värdighetsgarantier ställs krav på att genomförandeplaner skall utformas tillsammans med nya brukare inom två arbets-veckor. Genomförandeplanerna och äldres behov i centrum (ÄBIC) måste utvecklas innehållsmässigt och bli ett levande dokument som grund för insatsernas utformning. En utmaning för framtidens äldreomsorg är att tillsammans med andra vårdgivare ge trygghet i det egna boendet för de mest sjuka äldre (personer med tre eller fler diagnoser under 12 månader). Det ställer stora krav på hög kompetens och flexibilitet i hemtjänst, hemsjukvård och rehabilitering. För eget boende på vård- och omsorgsboende/ äldreboende/särskilt boende behöver grundbemanningen ses över och utökas för att kunna uppfylla nationella riktlinjer.

15.1 Personal- och kompetensförsörjning

Befolkningsprognoserna pekar entydigt på färre invånare i yrkesverksam ålder under de kommande åren. Kommunens mål är att vara en attraktiv arbetsgivare. Omsorgsnämnden anser att kompetensförsörjning är ett av det mest angelägna områdena att utveckla de närmaste åren. Målet är att anställda ska kompetensutvecklas för en professionell och kvalitetssäker vård och omsorg. Lokal satsning på omvårdnads-utbildning görs i samarbete med kommunens vuxenutbildning de närmaste åren, vilket ger underlag för att anställa kvalificerad personal inom vård och omsorg.

16 Framtida kostnader

16.1 Ökande kostnader för rikets kommuner

Sveriges kommuner och landsting (SKL) har prognos om att äldreomsorgens kostnader kommer att öka med 14 % fram till 2020 för rikets kommuner.

16.2 Ökande kostnader för äldreomsorgen i Sotenäs kommun

Med anledning av en ökande äldre befolkning förväntas kostnaderna att öka för samtliga verksamhetsområden inom äldreomsorgen fram till år 2020. Framtidens äldreomsorg kommer att kräva ekonomiska åtaganden i en kommun med en hög åldersprofil. Ekonomiska beräkningar om äldreomsorgens kostnader under planperioden fram till och med 2020 är följande:

- Ansökan och beviljade av insatser förväntas öka inom äldreomsorgen utifrån ställda prognoser. Införandet av äldre behovs i centrum (ÄBIC) ökar omfattningen i handlägningsprocessen. Det innebär med största sannolikhet att det kommer behövas ett ökat antal biståndshandläggare motsvarande cirka 1-2 heltider.
- Insatser som ska utföras i eget boende förväntas öka i form av hemtjänst, hemsjukvård och dubbelbemanning. Förfrågningsunderlaget enligt LOV reglerar ersättningen och bör ses över. Storleken på kostnadsökningen är beroende på hur ersättningen regleras.
- För eget boende på vård- och omsorgboende/äldreboende/särskilt boende är prognosen ett behov av 150 boendeplatser fram till 2020 vilket innebär att den beräknade driftskostnaden ökar med ca 9 miljoner per år. Grundbemanningen är låg i förhållande till riket. Det behövs utredning, kostnadsberäkning samt politiskt beslut om vilken grundbemanning som ska gälla.
- För att frigöra yta för fler boendeplatser krävs ombyggnad samt en omdisponering av andra verksamheter. Tekniska förvaltningen föreslår ta fram investeringsbehov för 150 boendeplatser med en tillfredställande boende- och arbetsmiljöstandard samt kostnad för att flytta verksamheter som exempelvis hemtjänst och administrativ personal till andra lokaler.
- Medel för utveckling av välfärdsteknik bör avsättas varje år fram till år 2020.
- För att utveckla och kostnadseffektivisera äldreomsorgen behöver förvaltningen förstärkas med resurser för ledning, utveckling och administration. Ambitionsnivån för kostnadseffektiviteten för hemtjänst och särskilt boende ska vara att ligga i nivå med riksgenomsnittet i öppna jämförelser utan att minska kvalitén.
- Resurser bör skapas för att återuppta uppsökande verksamhet för äldre.

16.3 Investeringar

De föreslagna åtgärderna för renovering och om- och tillbyggnad av befintliga fastigheter (Hunnebohemmet, Kvarnberget, Bankeberg) kommer att kräva betydande investeringar. Investeringarna kommer att belasta andra förvaltningar än omsorgsförvaltningen, men måste tas i beaktande vid beslut om äldreomsorgsplanen.

17 Från plan till handling

Efter att beslut tagits om äldreomsorgsplanen behöver en detaljplanering utformas utifrån angivna utvecklingsområden i planen. Prioriteringar, tids- och aktivitetsplan behöver göras utifrån verksamhetens behov och ekonomiska förutsättningar. En översyn av kommunens äldreomsorgsplan bör ske en gång per mandatperiod för att kunna anpassa utbudet till den omfattande kunskapsutveckling som präglar äldreomsorgen. Både planering och implementering bör ske i nära samverkan med invånare och deras organisationer.

18 Bilagor

Bilaga 1: Demografi

Bilaga 2: Definitioner boendeformer

Bilaga 3: Sammanfattning av remissyttrande